



RIIGIKOHUS

DISTISPLINAARKOLLEGIUM

OTSUS

Distsiplinaarasja number	9-13/16-1
Otsuse kuupäev	24. mai 2016
Kohtukoosseis	Eesistuja riigikohtunik Ants Kull, liikmed riigikohtunikud Jüri Põld ja Malle Seppik, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik Ulvi Loonurm ning Pärnu Maakohtu kohtunik Indrek Nummert
Kohtuasi	A Maakohtu B kohtumaja kohtunik X, kohtunikuks nimetatud 6. detsembril 2013, teenistusse asunud 3. veebruaril 2014, varem distsiplinaarkorras karistamata, distsiplinaarasi
Distsiplinaarmenetluse algataja	Tartu Ringkonnakohtu esimees Kersti Kerstna-Vaks
Asja läbivaatamise kuupäev	9. mai 2016
Istungil osalenud isikud	A Maakohtu B kohtumaja kohtunik X Istungit protokolilis Riigikohtu personalispetsialist Triinu Meeru

RESOLUTSIOON

- 1. Mõista A Maakohtu B kohtumaja kohtunik X distsiplinaarkorras süüdi ametikohustuste mittekohases täitmises, mis seisnes tsiviilasjas nr 2-15-7560 esitatud määruskaebuse ringkonnakohtule edastamisel lubamatult pikka aega kestnud viivituses, ja määrata talle distsiplinaarkaristuseks noomitus. Ülejäänud distsiplinaarsüüdistuses mõista X õigeks.**
- 2. Otsuse peale on kohtunikul õigus esitada kaebus Riigikohtu üldkogule 30 päeva jooksul alates otsuse kuulutamisest.**
- 3. Otsus jõustub pärast otsuse teises punktis märgitud tähtaja möödumist, kui kohtunik ei ole esitanud kaebust Riigikohtu üldkogule.**

DISTISPLINAARSÜÜDISTUS

- 1. Tartu Ringkonnakohtu esimees algatas 5. aprillil 2016 distsiplinaarmenetluse A Maakohtu B kohtumaja kohtuniku X-i suhtes.**

Distsiplinaarsüüdistuse kohaselt eksis kohtunik X 16. septembril 2015 tsiviilasjas nr 2-15-7560 (tsiviilasi) lõpplahendi allakirjutamisel. X allkirjastas ekslikult faili, mis sisaldas 20. mai

2015. a esialgse õiguskaitse rakendamise määruse teksti. Ekslikult allkirjastatud dokument kanti kohtute infosüsteemi (KIS) kui lõpplahend tsiviilasjas. Samas esitas kohtunik pabertoimikusse võtmiseks nn „õige“ kohtulahendi ära kirja. Sellega rikkus kohtunik tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 436 lg-ga 1 kehtestatud kohtulahendi seaduslikkuse ja põhjendatuse nõuet.

Distsiplinaarsüüdistuses märgitakse, et kohtunik sai ülalkirjeldatud probleemist teada järgmisel päeval Narva linna esindaja käest. Seejärel X eemaldas pabertoimikust nn „õige“ kohtulahendi ja asendas selle ekslikult digitaalselt allkirjastatud kohtulahendi ära kirjaga. 1. oktoobril 2015 koostas X ekslikult allkirjutatud kohtulahendis vigade parandamise määruse. Selle määrusega ei parandanud kohtunik kirja- ja arvutusvigu, vaid muutis 16. septembri 2015. a määrust ulatuses, mis ei olnud kooskõlas TsMS § 447 lg-s 2 sätestatuga. Sellega rikkus kohtunik TsMS § 447 lg-t 1. Kohtunik kohtu esimeest, kohtumaja juhti, teisi kohtunikke ega ringkonnakohtu tekkinud probleemist ei teavitanud.

X viivitas 16. septembri 2015. a määruse peale 1. oktoobril 2015 esitatud määruskaebuse edastamisega ringkonnakohtule ca kolm kuud. Sellega rikkus kohtunik TsMS § 663 lg-s 5 sätestatud määruskaebuse viivitamatu edastamise kohustust, kui maakohus määruskaebust ei rahulda.

Määruskaebuse edastamisel ringkonnakohtule 28. detsembril 2015 kohtunik ei avaldanud, et 16. septembri 2015. a määruse näol on tegemist ekslikult allkirjastatud kohtulahendiga, vaid märkis, et ta jääb vaidlustatud määruses väljendatud seisukoha juurde. X eelistas enda huve menetlusosaliste huvidele, jättes kohtulahendis vigade parandamise ja määruskaebuse menetlemisel oma hooletuse ja ekslikkuse tunnistamata. Ta tegi kõik selleks, et ekslikult allkirjastatud ja ebaseaduslik kohtumäärus jääks muutmata ning tema maine kahjustamata. X kahjustas oma sellise tegevusega kohtu mainet. Kohtunik rikkus eelkirjeldatuga Eesti kohtuniku eetikakoodeksi p-s 2 sätestatud tökohustuste erapooletu, omakasupüüdmatu ja hoolika täitmise nõuet, samuti p-s 14 sätestatud nõuet olla õigusemõistmisel erapooletu ja õiglane.

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUMI ISTUNGIL UURITUD TÕENDID

2. Distsiplinaarkolleegium uuris järgmisi tõendeid:

1) Tartu Ringkonnakohtu esimehe 18. veebruari 2016. a kiri X-i järelevalvemenetluse algatamise ja seletuse nõude kohta ning X-i 29. veebruari 2016. a seletuskiri Tartu Ringkonnakohtu esimehele. Seletuskirja kohaselt esitas kohtunik 1. oktoobri 2015 määruskaebuse tsiviilasjas ringkonnakohtule alles 28. detsembril 2015, sest ta otsis lahendust olukorrale, mis tekkis seoses vale faili KIS-i kandmisega. Kohtunik selgitab, et 16. septembri 2015. a kohtumääruse vead on tingitud sellest, et kui ta hakkas pärast lõpplahendi paberil väljatrükki faili allkirjastama, andis DigiDoc Client ootamatult veateate „Teil puudub õigus sellise faili allkirjastamiseks“. Kuna sellist veateadet nägi ta esmakordselt, arvas ta, et tegemist võib olla failinime ebaõige formaadiga. Seejärel muutis ta lõpplahendi failinime, säilitades ka eelmise nime, ja proovis uuesti allkirja anda, kuid sai jätkuvalt sama veateate. Lõpplahend õnnestus tal alla kirjutada alles 4.-5. katsel. Sellises olukorras oli ta salvestanud failipuu hulga väikeste nimeerinevustega faile, mis sisaldasid sama tsiviilasja numbrit, menetlusosaliste nimesid ja sõna „lõpplahend“. Failinimede paljususe tõttu failipuu laeti KIS-i üles tegelikult lõpplahendi projekti sisaldav fail ja pabertoimikusse jäi väljatrükituna määruse õige versioon, mis sisaldas tegelikult ka kohtu tahet, kuid millel polnud õiguslikku tähendust. KIS-is olevat digitaalallkirjaga versiooni püüdis ta pärast vea avastamist vigade parandamise korras parandada, kuid ei pidanud võimalikuks lisada täiendavaid motiive ja põhjendusi nii, nagu nad olid toimikus asuval väljatrükil. Kohtuniku hinnangul oli tegemist hädaabivariandiga ja tulemus jäi lõpuni vigaseks. Hiljem asendas ta pabertoimikus lõpplahendi esialgse väljatrüki KIS-is oleva lõpplahendi tekstiga;

- 2) A Maakohtu 20. mai 2015. a kohtumäärus tsiviilasjas esialgse õiguskaitse rakendamise taotluse kohta. Selle määrusega rahuldati Narva linna taotlus esialgse õiguskaitse kohaldamiseks, piirati vanemate hooldusõigust kuni menetlust lõpetava lahendi jõustumiseni ja määrati lastele ajutine eestkostja;
- 3) 18. augusti 2015. a ja 8. septembri 2015. a kohtuistung protokollid;
- 4) A Maakohtu 15. septembri 2015. a määrus, millega rahuldati Narva linna avaldus vanemate hooldusõiguse piiramiseks ja alaealiste laste eestkostja määramiseks;
- 5) algselt tsiviilasja kohtutoimikus olnud allkirjastamata 16. septembri 2015. a kuupäeva kandev määrus ja A Maakohtu 16. septembri 2015. a määrus tsiviilasjas;
- 6) A Maakohtu 1. oktoobri 2015. a määrus vigade parandamise kohta 16. septembri 2015. a määrukses. Sellega jäeti 16. septembri 2015. a määruse sissejuhatavast osast välja rida "Menetlustoiming – Esialgse õiguskaitse taotluse lahendamine", asendati määruse resolutsiooni p-s 1 sõna „taotlus“ sõnaga „avaldus“, määruse resolutsiooni lisati punktid, millega kohustati Narva linna esitama kohtule eestkostetavate vara valitsemise ja eestkostja muude ülesannete täitmise kohta kirjalikke aruandeid ning lahendati menetluskulude küsimus. Samuti lisati sellega määruse kirjeldavasse osasse menetluse käiku kirjeldav lõik;
- 7) 1. oktoobri 2015. a määruskaebus A Maakohtu 16. septembri 2015. a määruse peale;
- 8) X-i 28. detsembri 2015. a kiri määruskaebuse edastamise kohta Tartu Ringkonnakohtule. Selles märgitakse, et kohus, vaadanud läbi määruskaebuse, leiab, et määruskaebus tuleb menetlusse võtta, kuid selle põhjendused ei anna maakohtule alust määruskaebust rahuldada ning kohus jääb 16. septembri 2015. a määrukses väljendatud seisukoha juurde;
- 9) Tartu Ringkonnakohtu 19. veebruari 2016. a määrus tsiviilasjas;
- 10) e-kirjavahetus K. Kerstna-Vaksa ja X vahel allkirjastamata määruse pabertoimikust eemaldamise kohta. 1. märtsi 2016. a kirjas X, vastates K. Kerstna-Vaksa küsimustele, märgib, et ta asendas pabertoimikus allkirjastamata lahendi KIS-is oleva lõpplahendi väljatrükiga kohe, kui ta avastas, et KIS-is olev lõpplahend pole sama, mis pabertoimikus, kuna kehtiv on allkirjastatud KIS-is olev lõpplahend. Tekkinud olukorra lahendamiseks pidas X nõu toleleagse konsultandi J. Masalskaga, kes oli seisukohal, et tekkinud probleemi saaks lahendada ainult vigade parandamisega TsMS-i sätete kohaselt;
- 11) X 2. mai 2016. a seletuskiri distsiplinaarkolleegiumile seoses esitatud distsiplinaarsüüdistusega. Selles X kirjutab, et 16. septembril 2015 esitas ta kohtuistung sekretärile väljasaatmiseks määruse (lõpplahendi) väljatrüki koos allkirjalehega. Allkirjalehel märgitud määruse pani sekretär KIS-i ja määruse väljatrüki toimikusse. Hilisemal kontrollimisel selgus, et allkirjalehele oli märgitud lõpplahendi projekt. Pabertoimikusse köidetud lõpplahendit ta ei olnud allkirjastanud. X märgib, et ta ei leidnud normi, mis kohustanuks teda sellest teavitama kohtu esimeest, kohtumaja juhti ja teisi kohtunikke. Määruskaebuse edastamisel ringkonnakohtule avaldas ta, et ta jääb 16. septembri 2015. a määrukses väljendatud seisukohtade juurde, kuna määruse resolutsioon vastas maakohtu tahtele. Samuti lähtus ta seda väljendades määruskaebuse sisust ja kaebaja taotlusest. Määruskaebuses ei olnud määruse vigadele viidatud. X tunnistab seletuskirjas, et ekslikult lõpplahendina allkirjastatud ja KIS-i pandud lahend ei vastanud põhjendavas osas täielikult tema menetlustahtele. Samas oli KIS-is olev lahend menetlusosalistele kätte toimetatud ning seetõttu oli see käsitatav ikkagi lõpplahendina, mida tuli

parandada. X kirjutab, et TsMS võimaldab otsuses parandada vigu ja ilmseid ebatäpsusi, millega mõõndakse kohtulahendites vigade tekkimise võimalust. Vigade parandamine viitabki tema arvates oma „hooletuse ja ekslikkuse tunnistamisele“. Kohtunik leiab, et ta ei ole rikkunud töökohustuste erapooletu ja omakasupüüdmatu täitmise nõuet ega nõuet olla õigusemõistmisel erapooletu ja õiglane. Kõik menetlusosalised said oma arvamuse nii kirjalikult kui ka suuliselt välja öelda. Ta külastas alaealisi lapsi nende viibimiskohas, vestles pedagoogide ja kasvatajatega. Kõik menetlusosalised olid asjas tehtud kohtulahenditest teadlikud.

12) distsiplinaarkolleegiumile saadetud A Maakohtu esimehe 25. aprilli 2016. a iseloomustus X-i kohta. Iseloomustuses märgitakse, et kohtuniku töötempo on madal, ehkki tal on kasutada küllaldaselt abitööjõudu. Esineb menetlusosaliste kaebusi, mis on seotud menetluse venitamisega. Kohtunik ei pea kinni enda kehtestatud tähtaegadest, eirab kohtu esimehe tähtaegu puudutavaid korraldusi ega põhjenda menetluse venimist;

3. Distsiplinaarkolleegiumi istungil X kordas asja kohta distsiplinaarkolleegiumile esitatud seletuskirjas avaldatut. Kohtunik rõhutas, et ta on vaidlusalust kohtuasja menetlenud erapooletult ja õiglaselt ning mingil juhul ei ole ta olnud omakasupüüdlük. Esitatud distsiplinaarsüüdistuses ta end süüdi ei tunnistanud. Kohtunik tunnistas viivitust määruskaebuse edastamisel ringkonnakohtule ega osanud seda sisuliselt põhjendada, kuid leidis, et taolise ühekordse üleastumise eest karistamine ei ole õiglane.

DISTIPLINAARKOLLEEGIUMI SEISUKOHT

4. Kolleegium märgib esmalt, et asja läbi vaadates jääb ta distsiplinaarsüüdistuse piiridesse ega tegele X-i kui alla kolmeaastase ametistaaziga kohtuniku ametisse sobivuse üldise hindamisega.

5. Kohtute seaduse § 87 lg 2 järgi on distsiplinaarsüütegu kohtuniku süüline tegu, mis seisneb ametikohustuse täitmata jätmises või mittekohases täitmises. Distsiplinaarsüütegu on ka kohtuniku vääritud tegu. Sama seaduse § 70 lg 2 näeb kohtuniku üldkohustusena ette kohustuse käituda laitmatult nii teenistuses kui ka väljaspool seda, hoidudes tegudest, mis kahjustavad kohtu mainet.

6. Distsiplinaarsüüdistuses heidetakse X-le ette rea TsMS-i normide rikkumist tsiviilasja nr 2-15-7560 menetlemisel. Kolleegium leiab, et distsiplinaarsüüdistuses esitatud faktilised asjaolud, mis puudutavad TsMS-i normide rikkumisega seoses esitatud süüdistust, on tõendatud käesoleva otsuse p-s 2 märgitud kirjalike tõenditega. Küsimus on selles, kas distsiplinaarsüüdistuses nimetatud menetlusnormide rikkumine kvalifitseerub distsiplinaarsüüteona kohtute seaduse § 87 lg 2 järgi.

7. Distsiplinaarkolleegiumi varasemas praktikas on korduvalt leitud, et kohtuniku süüteks selle sätte mõttes võib olla ka õigusnormi ilmselge rikkumine. Kuid samas peab kohtuniku sõltumatuse tagamiseks olema välistatud tema distsiplinaarne mõjutamine selle eest, et ta tõlgendas õigust oma siseveendumuse kohaselt ja erinevalt ükskõik kelle arusaamast. Oluline on seejuures kontrollida, kas kohtunik rikkus ilmselget õigusnormi ja kas see rikkumine oli süüline, kusjuures tuleb arvesse võtta, et distsiplinaarkolleegiumil puudub pädevus hinnata kohtulahendite sisulist õigsust. Kohtulahendite õigsuse kontroll toimub kohtulahendi peale seaduses ettenähtud korras esitatud kaebuse läbivaatamisel kõrgemalseisva kohtu poolt.

8. Distsiplinaarsüüdistuses heidetakse X-le ette TsMS § 436 lg-ga 1 kehtestatud kohtulahendi seaduslikkuse ja põhjendatuse nõude rikkumist. Kolleegium leiab, et ainuüksi selle sätte rikkumine ei

saa käesoleva otsuse eelmises punktis märgitud arvestades olla kohtuniku distsiplinaarvastutuse aluseks ning kohtunik tuleb selles süüdistuses kohtute seaduse § 97 lg 2 alusel õigeks mõista.

9. Samuti leiab kolleegium, et X-i distsiplinaarvastutuse aluseks ei saa olla TsMS § 447 lg-te 1 ja 2 rikkumine ning ta tuleb ka selles süüdistuses mõista õigeks. TsMS § 447 lg-st 4 tulenevalt saab kohtulahendi parandamise määruse peale esitada määruskaebuse, mille alusel kõrgemalseisev kohus kontrollib selle määruse seaduslikkust ja põhjendatust.

10. Süüdistuses arvatakse X-le süüks ka seda, et ta kirjutas tsiviilasjas lõpplahendina ekslikult digitaalselt alla faili, mis sisaldas 20. mai 2015. a esialgse õiguskaitse rakendamise määruse teksti ega informeerinud sellest kohtu esimeest, kohtumaja juhti, teisi kohtunikke ega ringkonnakohtule. Kolleegium leiab, et see süüdistus ei anna alust hinnata kohtuniku tegevust süüliselt ametikohustuste mittetäitmisena kohtute seaduse § 87 lg 2 järgi ning ta tuleb selles distsiplinaarsüüdistuses mõista õigeks.

Distsiplinaarkolleegium peab usutavaks X-i selgitust eksliku digitaalallkirja andmise asjaolude kohta, kuid märgib, et ilmselt poleks distsiplinaarsüüdistuses kirjeldatud probleemi tekkinud, kui digitaalallkirja andmise ebaõnnestumise ja talle tundmatu veateate saamise järgselt oleks kohtunik selle põhjuse väljaselgitamiseks pöördunud kohtumaja juhi, kohtu esimehe või Justiitsministeeriumi IT-abi poole. Kolleegium peab vajalikuks ka märkida, et kuigi TsMS § 441 lg-st 1 tulenevalt peab kohus kohtulahendi vormistama elektrooniliselt ja varustama selle lahendi teinud kohtuniku digitaalallkirjaga, võib sama paragrahvi lg 2 järgi kohus lahendi vormistada ja allkirjastada paberil, kui kohtust või kohtunikust sõltumatul põhjusel ei ole võimalik TsMS § 441 lg-s 1 sätestatud nõudeid täita.

11. Kolleegiumi hinnangul on asjas tõendamata distsiplinaarsüüdistus selles osas, et X on eelistanud tsiviilasja menetlemisel enda huve menetlusosaliste huvidele või on olnud omakasupüüdlik, erapoolik ja ebaõiglane, ning mõistab kohtuniku selles distsiplinaarsüüdistuses õigeks.

12. Kolleegium nõustub aga distsiplinaarsüüdistusega selles, et X on lubamatult pikka aega viivitanud 16. septembri 2015. a määruse peale esitatud määruskaebuse edastamisega ringkonnakohtule.

TsMS § 663 lg-s 5 sätestatakse järgmist: „Kui maakohus ei rahulda määruskaebust, esitab ta selle viivitamata koos lisade ja seotud menetlusdokumentidega kohtualluvuse järgi õigele ringkonnakohtule läbivaatamiseks ja lahendamiseks. Määruskaebuse rahuldamata jätmise kohta ei ole vaja teha eraldi määrust ega edastada seda menetlusosalistele.“

Määruskaebus esitati 1. oktoobril 2015, kohtunik edastas määruskaebuse Tartu Ringkonnakohtule aga alles 28. detsembril 2015, s.o *ca* kolmekuulise viivitusega.

X-i 29. veebruari 2016. a seletuskirja kohaselt viivitas ta kaebuse edastamisega, sest ta otsis lahendust olukorrale, mis tekkis seoses vale faili (lõpplahendi projekti) KIS-i kandmisega. Kolleegium ei pea seda põhjendust veenvaks. Juba määruskaebuse laekumisega samal kuupäeval, 1. oktoobril 2015 oli X teinud määruse vigade parandamise kohta 16. septembri 2015. a KIS-i kantud määruses. Distsiplinaarkolleegium on seisukohal, et praegusel juhul puuduvad mõjuvad põhjused, mis õigustaksid määruskaebuse ringkonnakohtule edastamist *ca* kolm kuud pärast selle saamist.

Kolleegium leiab, et eelkirjeldatud menetlustoiminguga viivitamisega on kohtunik X toime pannud distsiplinaarsüüteo kohtute seaduse § 87 lg 2 mõttes ning teda tuleb distsiplinaarkorras karistada. Distsiplinaarkaristuse määramisel arvestab kolleegium distsiplinaarsüüteo raskust ja iseloomu ning X-i isikuomadusi ja suhtumist oma teosse, samuti kohtunikuametis oldud aega.

13. Eeltoodu alusel ja juhindudes kohtute seaduse § 87 lg-test 1 ja 2, § 88 lg 2 p-st 1 ja § 97 lg-st 1, mõistab distsiplinaarkolleegium kohtunik X-i süüdi distsiplinaarsüüteos, s.o ametikohustuste mittekohases täitmises, mis seisnes tsiviilasjas nr 2-15-7560 esitatud määruskaebuse ringkonnakohtule edastamisel lubamatult pikka aega kestnud viivituses, ja karistab teda noomitusega.

(allkirjastatud digitaalselt)
Ants Kull

(allkirjastatud digitaalselt)
Jüri Pöld

(allkirjastatud digitaalselt)
Malle Seppik

✓
(allkirjastatud digitaalselt)
Ulvi Loonurm

(allkirjastatud digitaalselt)
Indrek Nummert